

Samen zorgen voor een groene, klimaatbestendige en gezonde leefomgeving

schooltuin. Kinderen krijgen buiten les en zijn veel meer in beweging. Op een plek waar ze letterlijk kennis kunnen proeven. Ze krijgen verantwoordelijkheidsgevoel voor hun tuintje. Ze kunnen samenwerken, kletsen en elkaar helpen. En ze zien de wonderen van de natuur: alles bloeit, groeit en zoekt van de insecten in de schooltuin.

SAMENVATTEND

Wij gunnen ieder kind in Nederland deze methode van onderwijs. Al heel jong wordt met plezier gewerkt aan het krijgen van een band met de natuur. Wanneer iedere basisschool in Nederland op deze manier les gaat geven, dan kunnen we in één generatie de natuur en het belang van gezonde voeding een rijke toekomst geven. Voor de jury is het project Schooltuin inclusief onderwijs Lingewaard dan ook de terechte winnaar van de Steenbreektrofee 2024 in de categorie Maatschappelijke initiatieven.

Namens de jury

Margot Ribberink
voorzitter

Juryrapport

STEENBREEKTROFEE 2024

Maatschappelijke initiatieven

Schooltuin inclusief onderwijs Lingewaard

Stichting Steenbreek organiseert de prijsvraag voor de Steenbreetrofee om innovatieve voorbeelden te laten zien waarbij groen en water op een praktische manier worden benut en die illustreren waar Steenbreek voor staat. Dit zijn initiatieven die betrekking hebben op onder meer bevordering van de biodiversiteit, gezondheid, sociale cohesie en een positieve bijdrage leveren aan klimaatadaptatie. Deze projecten dienen als inspiratie en voorbeeld voor anderen.

Zowel initiatieven die spelen op het niveau van de straat of de wijk, als op niveau van dorp en stad kunnen meedingen naar de Steenbreetrofee. Dit kan van een gemeente zelf zijn maar ook van een buurtvereniging, wijkorganisatie, corporatie, ondernemer of inwoner. In 2024 werden 23 mooie en zeer diverse projecten voor deelname ingezonden. De jury heeft uit de inzendingen in juni 2024 zes projecten genomineerd waaronder het project Schooltuin inclusief onderwijs Lingewaard. Maandag 17 juni 2024 ging de jury tijdens een digitaal overleg nog wat dieper in gesprek met de initiatiefnemer(s) om te komen tot een eindoordeel.

De jury van de Steenbreetrofee bestaat uit professionals die elk hun eigen specialisme en kennis hebben.

- **Margot Ribberink**
Voorzitter jury
- **Robert Graat**
Staatsbosbeheer
- **Ans Hobbelink**
AVVN samen natuurlijk tuinieren
- **Henk Kuijpers**
Stadswerk
- **Linda IJmker**
IVN Natuureducatie
- **Wendy Bakker**
Gemeente Rijswijk
- **Ben Roeterd**
Gemeente Voorst

Het project

Schooltuin inclusief onderwijs is in 2016 gestart op twee basisscholen in Bemmelen binnen de missie en doelstelling van Stichting Lingewaard Natuurlijk (SLN). Het project heeft een lokale voorgeschiedenis en sluit aan bij de landelijke trend om schooltuinieren te stimuleren.

Elk jaar komen ongeveer 50 kinderen van groep 6/7 van twee basisscholen naar het schooltuincomplex van SLN om in hun moestuin te werken. Het tuintje is 5 m2 groot. De kinderen komen 25 keer per seizoen en dat in de periode half maart tot eind oktober. De bezigheden zijn zaaien en planten, verzorgen van de planten, oogsten en in het naseizoen winterklaar maken. De kinderen zetten onder andere aardappelen, spinazie, bieten, worteltjes, preien en bonen. Zes vrijwilligers ondersteunen de bezigheden. In de vakantieperiode helpen ouders, opa's en oma's met schoffelen. Het seizoen wordt afgesloten met een feestelijke bijeenkomst met diploma-uitreiking.

Het tuinieren zit verweven in het onderwijsprogramma en met name de doelen van Wereldoriëntatie (OJW). Om de doelen te realiseren is een werkboek van 15 lessen en 22 taken gemaakt. De lessen gaan o.a. over plattegrond en zaaikalender, ontkiemen van zaad, weer en klimaat, bodemdieren, mest, honingbijen, wilde bijen, (on)kruiden, groente en fruit en boerderijbezoek. De onderwerpen worden op de schooltuin kort herhaald. Dit als praktijklus waarbij de aanschouwelijkheid centraal staat. Aan het einde van de bijeenkomst worden altijd nog snacks van groente en fruit geproefd. Het doel is om 'gezond eten' te bevorderen.

De procesevaluatie leert dat leraren en ouders enthousiast zijn over deze vorm van integraal onderwijs. Ook de kinderen zijn enthousiast. Ze hebben niet alleen veel plezier in hun tuintje maar willen ook meer achtergrondkennis hebben.

STEENBREEK WAARDEERT

De jury heeft veel waardering voor dit mooie project. In een tijd waar de natuur in de verdrukking zit. En waar kinderen vanuit thuis niet altijd de waarde voor de natuur mee krijgen of weten hoe groenten en fruit uiteindelijk bij de supermarkt komt. Schooltuinieren is een waardevolle basis waarbij niet alleen de kinderen veel leren maar ook de ouders worden bereikt. De anekdote van het meege-

ven van een tomatenplantje naar huis en het antwoord van één van de kinderen 'hoe moet dat dan thuis want we hebben alleen maar stenen in de tuin', zegt genoeg.

Het is indrukwekkend zoals de schooltuin volledig geïntegreerd is in het onderwijs. En dat de docenten van de basisscholen enthousiast met deze methode aan de slag zijn gegaan. De kerndoelen van onderwijs worden optimaal benut. Het ervaren van plezier in tuinieren is de basis. Lezen wordt weer leuk met het werkboek. En de uitgebreide leerstof wordt verwerkt in reken- en taaltaken, zoals geschiedenis, aardrijkskunde en kunst. Wat is de omtrek van je tuintje? Wie is Vincent van Gogh en vertel iets over De Aardappeleters? Hoe zijn de volkstuintjes van Amsterdam en Berlijn ontstaan en wat is de relatie met de 1e en 2e wereldoorlog en met de armoede in die tijd? En ten slotte de relatie van de schooltuin met Aardrijkskunde. Zoals water en wateroverlast, soorten grond en het onzichtbare leven onder de grond (microben e.d.). Het onderwijs is op deze manier natuurinclusief geworden. Het levert leraren veel op. En de kinderen zijn zo gemotiveerd dat zelden een les wordt gemist. Naast natuurbeleving is gezond leren eten een mooie uitgangsgedachte. Door het wekelijks proeven van groente- en fruitsnacks hebben kinderen al veel nieuwe dingen leren eten. En eenmaal thuis vertellen de kinderen aan de keukentafel aan hun ouders wat ze die dag allemaal weer hebben geleerd.

STEENBREEK ADVISEERT

Dit project is uniek voor Nederland en innovatief voor het basisonderwijs. Alle pedagogische kernwaarden komen samen in dit lesprogramma. De jury adviseert dan ook om de kennis en ervaring een landelijk podium te geven. Iedere schooldirectie in Nederland en iedere leerling van pabo-onderwijs hoort te weten hoe effectief schooltuinieren kan zijn voor het basisonderwijs. Daarnaast kan het belang van een fijne, groene tuin voor ieder kind thuis verder worden uitgedragen.

STEENBREEK CONCLUDEERT

We leven helaas in een tijd waarin niet ieder kind van huis uit de waarde voor de natuur meekrijgt. Gezonde voeding is niet voor iedereen meer vanzelfsprekend. Schooltuin inclusief onderwijs Lingewaard laat met dit zeer goed uitgedachte programma zien dat het ook anders kan. Het reguliere onderwijs is volledig geïntegreerd met de